

Всеукраїнський конкурс наукових студентських робіт
з природничих, технічних і гуманітарних наук

Секція «Актуальні питання співробітництва
з Європейським Союзом»

Наукова робота

На тему: «Розвиток єврорегіонального співробітництва
на основі кластерної організації фінансування»

Студента групи МЕ-82 III курсу

Гончарука А.Г.

Науковий керівник

доктор економічних наук, професор

Макаренко М.І.

Суми - 2011

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. Єврорегіон як форма транскордонного співробітництва	6
2. Створення фінансового кластеру на території єврорегіону «Ярославна»	14
3. Аналіз альтернативних моделей кластерних утворень	19
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	32
ДОДАТКИ	35

ВСТУП

Сьогодні транскордонне співробітництво в Україні стає одним із важливих напрямів європейської інтеграції, що здійснюється на регіональному рівні. Його поглиблення відкриває нові можливості для активізації господарської діяльності на периферійних територіях й підвищення їх конкурентоспроможності. Об'єднання зусиль сусідніх держав для вирішення регіональних проблем найбільш ефективно здійснюється через реалізацію транскордонних програм у різних сферах суспільного життя. Тому єврорегіональна політика держави у сфері розвитку транскордонного співробітництва повинна бути спрямована на організацію ефективної системи підготовки та забезпечення реалізації саме транскордонних програм.

Проблеми єврорегіонального співробітництва вивчали як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Значний внесок у дослідження проблем регіонального співробітництва та взаємовідносин прикордонних територій зробили такі зарубіжні вчені, як: Д. Віллерс (Німеччина), Т. Лієвські, З. Макела, М. Ростішевські, П. Еберхардт, Р. Федан, Т. Коморніцкі, З. Зьоло (Польща), Б. Борісов, М. Ілієва (Болгарія), С. Романов, В. Білчак, Л. Вардомський, Й. Зверев (Росія), П. Кузьмішин, Ю. Тей (Словаччина) та ін. [15, с. 185].

Вивченню проблем транскордонного співробітництва присвячені праці і багатьох вітчизняних науковців: О. Амоші, П. Беленького, Б. Буркинського, О. Вишнякова, С. Гакмана, М. Долішнього, В. Євдокименка, П. Луцишина, Ю. Макогона, А. Мельника, Н. Мікули, В. Пили, С. Писаренка та ін.

Актуальність обраної теми наукового дослідження полягає у наявності ряду серйозних проблем в управлінні організацією та фінансуванні заходів щодо розвитку єврорегіонального співробітництва. Відтак дана проблема потребує істотного теоретичного обґрунтування та практичного удосконалення.

Можна відзначити, що на сьогоднішній день державна фінансова підтримка розвитку єврорегіонального співробітництва з боку уряду України відсутня. Необхідно акцентувати увагу на необхідності докорінного поліпшення фінансу-

вання діяльності єврорегіонів, збільшення кількості джерел надходження коштів для реалізації спільних програм прикордонних областей держав-сусідів.

Метою роботи є комплексне дослідження сучасного стану та перспектив розвитку транскордонного співробітництва в межах єврорегіону «Ярославна» та розробка рекомендацій щодо розширення його фінансування.

Для досягнення мети були поставлені такі завдання:

- 1) охарактеризувати єврорегіон як форму транскордонного співробітництва,
- 2) дослідити особливості здійснення співробітництва в рамках єврорегіону «Ярославна»,
- 3) розробити та обґрунтувати пропозиції щодо кластерної організації фінансування заходів в межах єврорегіону «Ярославна».

Об'єктом дослідження є міжрегіональна співпраця господарських суб'єктів та державних органів управління у формі транскордонного співробітництва.

Предмет дослідження – розвиток кластерної моделі єврорегіонального співробітництва в Україні та Сумській області.

Для досягнення визначеної у роботі мети було застосовано такі методи дослідження як: порівняльний аналіз (для порівняння змістовного наповнення визначення «єврорегіон» вченими різних країн). З використанням структурно-функціонального методу було вивчено структуру експорту товарів Сумської області за країнами та визначено структуру джерел фінансування програм транскордонного співробітництва в межах єврорегіону «Ярославна». Статистичні методи дослідження були використані для визначення динаміки обсягів зовнішньої торгівлі Сумської області з Російською Федерацією за 2000-2009 роки та визначення основних країн-партнерів Сумської області в експорті та імпорті товарів у 2009 році. При визначенні типу кластеру для єврорегіону «Ярославна» був застосований метод експертних оцінок.

У сукупності зазначені методи забезпечили проведення цілісного дослідження особливостей управління фінансуванням заходів щодо розвитку транскордонного співробітництва.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у формулюванні висновків і рекомендацій з організації фінансування кластерної моделі єврорегіонального співробітництва, що сприяє вирішенню важливого наукового завдання – визначення напрямів формування ефективної державної підтримки розвитку програм транскордонного співробітництва та підвищення ефективності діяльності євро регіону «Ярославна».

Надані рекомендації щодо поліпшення фінансування заходів у сфері транскордонного співробітництва можуть бути використані Сумською областною державною адміністрацією в процесі розвитку міжрегіональної співпраці з органами державного управління Курської області Російської Федерації.

Висновки

Говорячи про співробітництво між Сумською та Курською областями, слід відмітити, що необхідність та доцільність створення єврорегіону «Ярославна» була абсолютно обґрунтованою, оскільки зумовлена рядом важливих факторів для обох країн. Аналіз товарної структури зовнішньоторговельних потоків Сумської області з Курською областю Російської Федерації показав достатньо високий рівень ефективності транскордонних зв'язків між двома областями.

Та, на жаль, на сьогодні жодна із 7 розроблених програм транскордонної співпраці не реалізується. Дані ж програми стосуються екологічної, молодіжної, соціальної сфери, а також сфери інформації, демографії, культури в межах діяльності єврорегіону «Ярославна».

Для покращення фінансування заходів щодо розвитку транскордонного співробітництва необхідно, насамперед, удосконалити економіко-правове регулювання фінансового забезпечення транскордонного співробітництва. Удосконалення даного регулювання приведе до таких результатів як:

- поліпшення нормативно-правової бази України в сфері транскордонної співпраці;
- налагоджений механізм фінансування програм транскордонного співробітництва за участю вітчизняних регіонів;
- економія державних коштів внаслідок ефективного використання технічної фінансової допомоги ЄС в рамках транскордонних програм, спрямованих на вирішення найбільш актуальних проблем прикордонних територій;
- покращення діяльності єврорегіонів, що надасть поштовх для розвитку суб'єктів малого підприємництва, суміжних галузей економіки, створення нових робочих місць і усунення соціальної напруги, пов'язаної з безробіттям і низьким рівнем якості життя;

- зростання ефективності діяльності місцевих органів влади через можливість отримання достовірної інформації щодо стану транскордонного співробітництва на офіційному веб-сайті Міністерства економіки України;
- більш ефективна діяльність інституцій в сфері транскордонної співпраці, зокрема Міністерства регіонального розвитку та будівництва України та Міжвідомчої робочої групи з підготовки рекомендацій для складання переліку програм транскордонного співробітництва;
- адаптація вітчизняного законодавства до норм Європейського Союзу в частині транскордонного співробітництва.

Для покращення фінансування заходів щодо розвитку транскордонного співробітництва в межах єврорегіону «Ярославна» необхідно створити фінансовий кластер на його території.

Актуальність створення фінансового кластеру на території єврорегіону «Ярославна» визначається складнощами фінансування транскордонних програм в його межах. Особливістю даного кластеру буде розміщення його учасників у різних податкових, митних, законодавчих середовищах сусідніх країн, однак вони будуть мати спільні підприємства та організації, користуватися спільною інфраструктурою.

Слід зазначити, що створення фінансового кластеру на території єврорегіону «Ярославна» дасть змогу:

1. розширити інвестиційну сферу регіону та підвищити його конкурентоспроможність,
2. покращити співпрацю між суб'єктами та учасниками транскордонного співробітництва,
3. розширити можливості для участі громадськості у впровадженні нових інноваційних інструментів у транскордонному співробітництві,
4. забезпечити підготовку кваліфікованих кадрів з питань розвитку запропонованого транскордонного фінансового кластеру.

Варто відмітити, що ефективність впровадження кластерної політики в розвиток регіонів держав-сусідів підтвердила свою доцільність створення в багатьох регіонах світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Внукова, Н. М. Фінансові послуги в кластерних ініціативах транскордонного співробітництва [Текст] / Н. М. Внукова // Проблеми та перспективи розвитку підприємництва в Україні: матеріали III міжнародної науково-практичної конференції / КНТЕУ. – Київ, 2007. – С. 54–56.
2. Ганущак-Єфіменко, Л. М. Формування промислових кластерів як ефективний напрям розвитку економіки регіону [Текст] / Л. М. Ганущак-Єфіменко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 11. – С. 151–159.
3. Дацків, Р. Транскордонні економічні зв'язки Карпатського євро-регіону та їх ефективність [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://www.tpp.lviv.net/zek/Student/datskiv.htm>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
4. «Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2007-2010 роки» від 27.12.2006 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1819-2006-%EF>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
5. Довідка про стан торговельно-економічного співробітництва між Україною і Російською Федерацією за січень-липень 2009 [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
6. Другов, О. О. Розвиток фінансової системи регіону в умовах транскордонності [Текст] / О. О. Другов // Вісник Української академії банківської справи. – 2004. – № 2. – С. 41–45.
7. Єрмакова, О. Методика оцінки ефективності кластерів як каталізатор експортного потенціалу регіону [Текст] / О. Єрмакова // Економіст. – 2009. – № 10. – С. 35–40.
8. Закон України «Про транскордонне співробітництво» від 24.06.2004 р. за №1861-IV [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верхо-

вної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1861-15>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

9. Зовнішньоекономічна та інвестиційна діяльність Сумської області за 2009 рік [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Сумської обласної державної адміністрації. – Режим доступу : <http://www.state.gov.sumy.ua/investpolitika>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

10. Ковальова, Ю. М. Співпраця банків, страхових компаній і пенсійних фондів у рамках фінансового кластера [Текст] / Ю. М. Ковальова // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 9. – С. 166–173.

11. Ковальський, Г. Є. Українсько-російське транскордонне співробітництво: проблеми та перспективи [Текст] / Г. Є. Ковальський // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 3. – С. 191–196.

12. Мікула, Н. Стан та перспективи розвитку транскордонних кластерів в Україні [Електронний ресурс] / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Geopolityka/2010_2/PDF/Mikula.pdf. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

13. Постанова Верховної Ради України «Про рекомендації парламентських слухань на тему: «Про інтенсифікацію співробітництва України з Європейським Союзом у рамках єврорегіонів та перспективи транскордонного співробітництва» [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1242-16>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

14. Розвиток транскордонного співробітництва з новими державами-членами ЄС [Текст] / [Кривцова В. М., Овчар О. М., Остапенко О. А. та ін.] ; за ред. В. М. Кривцової. – К. : НАДУ, 2009. – 40 с. – ISBN 966-7491-73-5.

15. Стеченко, Д. М. Управління регіональним розвитком [Текст] : навч. посіб. / Д. М. Стеченко. – К. : Вища школа, 2007. – 224 с. – ISBN 5-11-004808-8.

16. Студенніков, І. Транскордонне співробітництво як крок до визначення концепції регіональної політики [Електронний ресурс] / Інститут Схід-Захід. – Режим доступу : <http://ewi.org.ua/chastyna-7-transkordonne-spivrobotnytstvo-yak-krok-do-vyznachennya-kontseptsiji-rehionalnoji-polityky>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

17. Терещенко, Т. В. Теоретичні засади транскордонного співробітництва [Текст] / Т. В. Терещенко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2004. – № 3. – С. 82–87.

18. Транскордонне співробітництво та розвиток транскордонних кластерів [Текст] : збірник науково-аналітичних матеріалів, нормативно-правових актів та методичних рекомендацій / ред. В. С. Куйбіда. – К. : Крамар, 2009. – 242 с. – ISBN 966-02-4536-1.

19. Щерба, Г. І. Сучасні проблеми транскордонного співробітництва України і Польщі в світлі соціологічних досліджень [Електронний ресурс] : Режим доступу : http://www.univ.rzeszow.pl/nauka/konferencje/rl_most/ukr/15-Shcherba_szablon-UKR.pdf. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

20. Ястшембська, В. Роль євро регіонів і транскордонного співробітництва у процесі європейської інтеграції [Електронний ресурс] : Режим доступу : http://www.univ.rzeszow.pl/nauka/konferencje/rl_most/ukr/09-Jastrzebska-szablon-UKR.pdf. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.